# Motion

# 1978/79:772

## av Rolf Hagel och Alf Lövenborg om rätten till arbete

Den registrerade arbetslösheten i vårt land ligger på omkring 100 000 människor, men alla vet att det i verkligheten saknas arbete för långt över en halv miljon. Arbetarpartiet kommunisternas krav är att rätt till arbete skall garanteras alla människor.

Så är det inte nu. Arbetslösheten är en plåga för ett växande antal. Faran för arbetslöshet hänger som ett gissel för ytterligare många tusen arbetare och tjänstemän. Samtidigt med detta fortsätter den ruinerande kapitalexporten. Företag efter företag får miljonbelopp av skattepengar genom att hota med nedläggningar. Utpressningen har satts i system. Det blir allt svårare att dölja den brutala kapitalismen bakom "marknadsekonomins" skynke. Volvo-affären – detta spel med tusentals svenska industriarbetsplatser – är ett av bevisen härpå. Företag efter företag läggs ner. Hela branscher sätts på sparlåga. Den borgerliga regeringen ökar kapitaltillskottet till industrin utan att människors rätt till arbete därmed kan garanteras.

Tvärtom. Den "röda tråden" i regeringens arbetsmarknadspolitik är s. k. rörlighet, flyttning, kortsiktiga arbetsmarknadspolitiska insatser, men inga åtgärder för att på sikt klara sysselsättningen och Sveriges framtida roll som industrination.

### Förödande

Arbetslösheten beror på kapitalismen, men krisen och arbetslösheten har förvärrats genom de borgerliga regringarnas politik. Den s. k. strukturomvandlingen bedrivs i enlighet med kapitalets önskemål och behov för tillfället. Det är den politiken som nu får sådana förödande konsekvenser för svensk arbetarklass.

I en rapport från industriverket som utkom i december 1977 fastslogs att fram till 1982 så kommer var tionde arbetsplats inom industrin att försvinna. Den utveckling som har skett sedan dess utgör en bekräftelse därpå. Men regeringen låtsas som ingenting. I arbetsmarkandsverkets bilaga 15 till budgetpropositionen heter det exempelvis:

> "Arbetsmarknadshuvudtiteln präglas av en strävan att skapa arbete åt alla. Regeringen ser det som en huvuduppgift att bekämpa arbetslöshet. Samtidigt skall förnyelsen av arbetslivet drivas vidare och omsättas i praktisk verklighet. Var och en skall efter sin förmåga kunna delta i arbetslivet. Kvinnor och män skall ha lika möjligheter och samma ansvar."

Det är ord som verkar som blodigt hån mot den växande armén av arbetslösa kvinnor och män. "Var och en skall efter förmåga kunna delta i arbetslivet." De vackra orden äger ingen täckning i verkligheten.

Arbetslösheten drabbar hela arbetarklassen i olika former, både dem som ännu har arbete såväl som de arbetslösa. Arbetslösheten befrämjar ökad utslagning av äldre och handikappade. Den försvårar kvinnornas ekonomiska frigörelse. I arbetslösheten spår växer ungdomsproblemen, sprit- och drogmissbruk och olika former av asocialitet. Motsättningar skapas mellan svenska och utländska arbetare.

Arbetslösheten används som instrument för att slå tillbaks arbetarklassens berättigade krav, för att dämpa lönekampen. Med den borgerliga propaganda som människor dagligen utsätts för är det inte underligt om det i en situation av hög arbetslöshet sprider sig undergångsstämningar och sökande efter lösningar som är ett hot mot de arbetandes långsiktiga intressen.

Från Svenska arbetsgivareföreningens och de borgerliga partiernas sida försöker man inbilla de arbetande att det finns större chanser att undvika nedläggningar och arbetslöshet om man inte ställer några krav – vare sig på löner eller andra förbättringar som förorsakar arbetsköparna utgifter.

Kampen mot arbetslösheten är därför en avgörande fråga för arbetarklassen. Helt kan arbetslösheten avskaffas först genom planhushållning och socialism, men redan i dag måste bestämda åtgärder vidtas för att skapa sysselsättning och rädda Sverige som industrination.

## Brott mot mänskliga rättigheter

I dagens läge talas det mycket om mänskliga rättigheter. Arbetarpartiet kommunisterna anklagar den svenska regeringen för att den varje dag och i massomfattning bryter mot de mänskliga rättigheterna genom att folket icke garanteras den elementära mänskliga rättigheten – rätten till arbete.

I Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, antagen den 10 december 1948, artikel 23, heter det bl. a.:

"Envar har rätt till arbete, till fritt val av sysselsättning, till rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden och till skydd mot arbetslöshet."

Ingen kan påstå att detta krav uppfylls i vårt land där många tusen förflyttas mot sin vilja, där många tusen saknar arbete. Var finns det fria valet av sysselsättning?

I en proposition från regeringen, avlämnad den 16 september 1971 föreslogs den svenska riksdagen godkännande av FN-förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Regeringens förslag antogs.

I propositionen heter det bl. a.:

> "Enligt art. 2, mom. 1 förpliktigar sig varje konventionsstat att genom såväl egna åtgärder som internationellt bistånd och samarbete, framför allt på de ekonomiska och tekniska områdena, till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att säkerställa, att de i konventionen inskrivna

rättigheterna gradvis förverkligas i sin helhet genom alla därtill ägnade medel. Detta skall i första hand ske genom åtgärder *på lagstiftningens område*". Arbetarpartiet kommunisterna kan icke finna att Sverige har uppfyllt de förpliktelser man åtagit sig i och med riksdagens godkännande av FN-konventionen. Bl. a. är den mänskliga rättigheten till arbete icke garanterad. Den har heller icke i lag fastställts.

Vi kräver att rätten till arbete i lag garanteras som en medborgerlig rättighet och föreslår åtgärder i enlighet därmed.

Rätten till arbete måste garanteras genom en planmässig och djärv expansion på näringslivets område. Vi föreslår därför att det snabbt utarbetats ett brett statligt industrialiserings- och utvecklingsprogram vars enda tolerabla målsättning är att allas rätt till arbete skall garanteras i enlighet med FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Inom ramen för denna plan måste nya statliga basindustrier upprättas i olika delar av Sverige. Den industriella målsättningen bör i hög grad präglas av inriktningen på en långtgående förädling av landets egna naturtillgångar. Landets expertis på skilda områden måste sättas in för att utveckla en ny teknologi, nya konstruktioner och anläggningar som byggs upp för att bevara och utveckla Sverige som industrination. Det handlar om att utveckla en stor svensk elektronisk industri, nya och förbättrade transportmedel för en växande kollektivtrafik. Det handlar också om åtgärder för att på en rad områden förvandla outvecklade basindustrier som redan finns till producenter av högförädlade produkter för inhemsk konsumtion och export. Man kan exempelvis peka på järnhanteringen och skogsindustrin som viktiga basindustrier som snabbt måste genomgå en strukturell förändring.

Det gäller att satsa på att förbättra den kollektiva servicen på en rad områden. Utbyggnad av den kollektiva transportsektorn, vårdområdet, barntillsynen osv. kan inrymmas i en framtidsbetonad utvecklingsplan som bör påbörjas nu. Det kostar pengar, ja, det är sant, men det finns inget större slöseri än att låta hundratusentals människor gå arbetslösa och att, som nu sker, utarma hela landsändar.

Mot bakgrund av vad som här anförts föreslås

1. att riksdagen i enlighet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och tidigare riksdagsbeslut som sin mening ger regeringen till känna att envars rätt till arbete skall i lag inskrivas och att erforderlig lagtext därom må utformas,
2. att riksdagen av regeringen begär utarbetandet av en landsomfattande sysselsättningsplan i enlighet med vad som anförts i motionen och att dess syfte skall vara full sysselsättning, varvid utvecklandet av nya statliga basindustrier skall ingå som ett viktigt led i denna plan.

Stockholm den 23 januari 1979

ROLF HAGEL (apk) ALF LÖVENBORG (apk)